TEMEL EĞİTİM | SRC 5 | ADR 2025

ÜNİTE 4

Levhalar, Turuncu Plakalar ve Araç İşaretleme

Tehlike ikaz levhaları, turuncu plakalar, tehlike tanımlama numaraları ve araçların doğru işaretlenmesi

⏱ Okuma süresi: 25 dakika

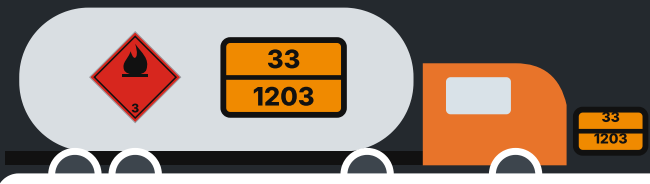

BU ÜNİTEDE

Yolda bir tankerin önündeki turuncu plakaya bakan itfaiyeci, içinde ne olduğunu ve ne kadar tehlikeli olduğunu birkaç saniyede anlar. Bu ünitede levhaları, turuncu plakadaki rakamların şifresini ve aracınızı hangi yükte nasıl işaretleyeceğinizi öğreneceksiniz.

ÖNCE KELİMELER

Bu ünitede geçen terimler

Terim	Basit anlamı
Tehlike ikaz levhası	Araca takılan büyük tehlike etiketi (25 × 25 cm)
Turuncu plaka	Aracın önünde ve arkasında duran turuncu, dikdörtgen levha
Numarasız (boş) plaka	Üzerinde rakam olmayan turuncu plaka
Numaralı (dolu) plaka	Üstünde tehlike numarası, altında UN numarası olan plaka
Tehlike tanımlama numarası	Plakanın üstündeki 2–3 rakamlık tehlike şifresi
Yük taşıma birimi	Araç, römork, konteyner, tank
Dökme yük	Ambalajsız, doğrudan kasaya yüklenen yük
Fümigasyon	Yükü böceklere karşı zehirli gazla ilaçlama
Reflektörlü	Far ışığını geri yansıtan, gece parlayan

4.2.1 · TEHLİKE İKAZ LEVHALARI

Araç için büyük etiket

Levhalar, ADR Tablo A'daki tehlike etiketlerinin **büyük hâlidir**: en az **250 × 250 mm**, havaya dayanıklı ve yol boyunca okunaklı olmalıdır.

> 💡 **BUNU ŞÖYLE DÜŞÜNÜN**
>
> *Pakete **etiket**, araca **levha** yapıştırılır. Levha, etiketin kilometrelerce uzaktan görünsün diye büyütülmüş hâlidir.*

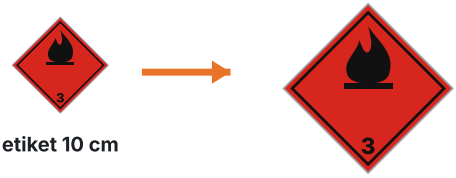

etiket 10 cm

levha 25 cm

- Sınıf 1 ve 7'de araçta yer yoksa levha kenarı **100 mm'ye** kadar küçültülebilir.
- **1.4S** patlayıcılarda ve Sınıf 7 **adi paketlerde** levha gerekmez.

ÖZEL LEVHA VE İŞARETLER

7D, yüksek sıcaklık ve çevre

7D levhası

Yüksek sıcaklık

Çevreye zararlı

İşaret	Ne zaman takılır?
7D	Adi paketler dışındaki **Sınıf 7** taşımalarında yük taşıma birimine
Yüksek sıcaklık	**100°C** ve üstü sıvı ya da **240°C** ve üstü katı taşınırken
Çevreye zararlı	Çevreye zararlı madde taşıyan araç ve yük taşıma birimine

📌 SINAVDA SORULUR

Yüksek sıcaklık işareti asfalt gibi **100°C ve üstündeki sıvıları** taşıyan tankerlere takılır.

4.2.2 · TURUNCU PLAKALAR

Kim, nereye, hangi plaka?

Muafiyetli taşımalar dışında tehlikeli madde taşıyan **her aracın önüne ve arkasına** birer turuncu plaka takılır.

Numarasız (boş)
ambalajlı yük

Numaralı (dolu)
tank ve dökme yük

💡 **BUNU ŞÖYLE DÜŞÜNÜN**

*Boş plaka "**bende tehlikeli yük var**" der. Numaralı plaka ise "**bende şu madde var ve şu kadar tehlikeli**" der; tanker tek tür madde taşıdığı için kimliğini açıkça söyleyebilir.*

AKILDA TUTUN

Taşıma sırasında yüklü römork çekiciden ayrılırsa turuncu plaka **römorkun arkasında kalır**.

4.2.2.1 · PLAKANIN ÖZELLİKLERİ

Ölçü ve dayanıklılık

Özellik	Değer
Boyut	**40 cm** taban × **30 cm** yükseklik
Yer yoksa	**30 cm × 12 cm** olabilir
Yüzey	**Reflektörlü**, hava koşullarına dayanıklı
Yangın	**15 dakika** yangında yuvasından düşmemeli, okunabilmeli

Numaralı plakanın **üst yarısında tehlike tanımlama numarası**, **alt yarısında UN numarası** yazar.

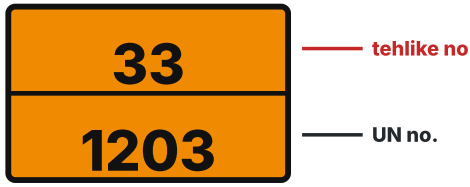

📌 SINAVDA SORULUR

"Tabanı 40 cm, yüksekliği **60 cm**" yanlıştır; doğrusu **40 × 30 cm**. Alttaki 1830 gibi sayı maddenin **UN numarasıdır**.

4.2.2.2 · TEHLİKE TANIMLAMA NUMARASI

Rakamların anlamı

Rakam	Tehlike
2	Gaz yayılması (basınç ya da tepkime)
3	Sıvı ya da gazın alevlenmesi
4	Katının alevlenmesi
5	Oksitleyici, yangını körükler
6	Zehirlilik ya da enfeksiyon
7	Radyoaktivite
8	Aşındırıcılık
9	Ani, şiddetli tepkime
0	İlave tehlike yok

💡 **BUNU ŞÖYLE DÜŞÜNÜN**

*Bu rakamlar küçük bir **şifre alfabesi** gibidir. Dokuz rakamı ezberleyen sürücü, hiç görmediği bir plakayı da okuyabilir. Kolay yol: rakamlar **sınıf numaralarına** çok benzer (3 alevlenir sıvı, 6 zehirli, 8 aşındırıcı).*

OKUMA KURALLARI

Şifreyi çözmek

Kural	Örnek
Tek tehlike varsa yanına 0 eklenir	**30** alevlenir sıvı · **80** aşındırıcı
Rakam iki kez yazılırsa tehlike daha yoğundur	**33** oldukça alevlenir · **66** oldukça zehirli · **88** oldukça aşındırıcı
İlk rakam esas, sonrakiler ilave tehlikedir	**36** alevlenir sıvı, zehirli · **63** zehirli, alevlenir
Önde X varsa madde suyla tehlikeli tepkimeye girer	**X423** · **X88** · **X338**
Bazı kombinasyonların özel anlamı vardır	**22** soğutulmuş gaz · **44** erimiş katı · **90** çevreye zararlı · **99** yüksek sıcaklık · **606** bulaşıcı

⚠ DİKKAT EDİN

X'li plaka gördüğünüz araçta **su ile müdahale edilmez**. İtfaiyeye bunu mutlaka söyleyin.

SIK GÖRÜLEN NUMARALAR (1)

Gazlar ve sıvılar

No.	Anlamı
20	Boğucu gaz ya da ilave tehlikesi olmayan gaz
22	Soğutularak sıvılaştırılmış gaz, boğucu
223 · 225	Soğutulmuş gaz, alevlenir · oksitleyici
23	Alevlenir gaz
25	Oksitleyici gaz
26 · 263 · 268	Zehirli gaz · alevlenir · aşındırıcı
30	Alevlenir sıvı
33	Oldukça alevlenir sıvı (parlama noktası **23°C altı**)
336 · 338	Oldukça alevlenir sıvı, zehirli · aşındırıcı
36 · 38	Alevlenir sıvı, zehirli · aşındırıcı
368	Alevlenir sıvı, zehirli, aşındırıcı
39 · 339	Ani tepkimeye yol açabilen alevlenir sıvı

SIK GÖRÜLEN NUMARALAR (2)

Katılar, zehirliler, aşındırıcılar

No.	Anlamı
40 · X423	Alevlenir katı · suyla alevlenir gaz çıkaran katı
50 · 55	Oksitleyici · kuvvetli oksitleyici
539	Alevlenir organik peroksit
60 · 66	Zehirli · oldukça zehirli
63 · 638 · 639	Zehirli, alevlenir · aşındırıcı · ani tepkime
606	Bulaşıcı madde
70	Radyoaktif
80 · 88	Aşındırıcı · oldukça aşındırıcı
83 · 85 · 86	Aşındırıcı, alevlenir · oksitleyici · zehirli
886	Oldukça aşındırıcı, zehirli
90	Çevreye zararlı, muhtelif
99	Yüksek sıcaklıkta taşınan madde

PRATİK

Plakayı siz okuyun

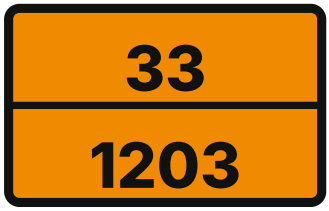

Benzin: oldukça alevlenir sıvı

Dizel: alevlenir sıvı

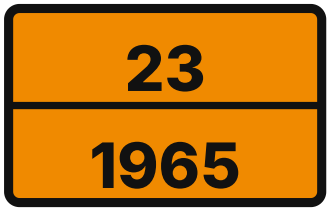

LPG: alevlenir gaz

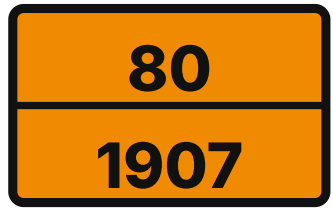

Sodalı kireç: aşındırıcı

📌 SINAVDA SORULUR

Yanıcı + zehirli + aşındırıcı sıvı: **368**. Zehirli + alevlenir + ani tepkime: **639**. Alevlenir sıvı + aşındırıcı: **38**. **68** "muhtelif tehlikeli madde" değildir; muhtelif madde **90**'dır.

4.3 · SORUMLULAR

Aracı kim işaretler?

Kim?	Görevi
Sürücü	Levha, işaret ve turuncu plakaların **doğru takılmasını** sağlar; boşaltılıp **temizlenen** araçtan söker.
Taşımacı	Doğru ve uygun levha, işaret ve plakaları **temin eder**, kullanır.
Gönderen	Taşıtta doğru levha ve plakaların kullanılmasını sağlar.
Yükleyen	Yüklediği **konteyneri** doğru işaretler.
Dolduran	Tank, araç ve dökme konteynerde levhaların takıldığından emin olur.

💡 BUNU ŞÖYLE DÜŞÜNÜN

*İşaretleme bir **bayrak yarışıdır**: taşımacı levhayı getirir, yükleyen ve dolduran takıldığını görür, sürücü yola çıkmadan son kez kontrol eder.*

4.3.1 · AMBALAJLI TAŞIMA

Varil, bidon, koli taşıyorsanız

Ambalajlı yük (Sınıf 1 ve 7 dışında)

yandan arkadan

- Önde ve arkada birer **numarasız turuncu plaka** yeterlidir.
- Araca **tehlike ikaz levhası takılmaz** (Sınıf 1 ve 7 hariç).
- **Muafiyetli** taşımada (LQ, EQ, taşıma kategorisi) ne plaka ne levha gerekir.

📌 **SINAVDA SORULUR**

"UN 2032 Nitrik asit, 8 (5.1, 6.1)" ambalajlı taşınıyorsa: önde ve arkada **boş turuncu plaka** yeterlidir; levha takılmaz.

SINIF 1 VE SINIF 7

Ambalajlıda bile levha gerekenler

Sınıf 1 (1.4S hariç)

yandan arkadan

Sınıf 7 (adi paket hariç)

yandan arkadan

Önde ve arkada **numarasız turuncu plakaya** ek olarak aracın **iki yanına ve arkasına** tehlike ikaz levhası takılır.

📌 **SINAVDA SORULUR**

1.4S patlayıcı ve Sınıf 7 **adi paket** taşıyan araçlara levha takılmaz.

4.3.2 · DÖKME YÜK

Kasaya doğrudan yükleme

Dökme sodalı kireç

yandan arkadan

- Önde ve arkada **numaralı turuncu plaka**; iki yanda ve arkada **tehlike ikaz levhası**.
- Önde ve arkada **boş** plaka kullanılıyorsa numaralı plakalar aracın **iki yanına** takılır.
- Boşaltılmış ama **temizlenmemiş** araçta levha ve plakalar **sökülmez**; temizlenince sökülür.

💡 **BUNU ŞÖYLE DÜŞÜNÜN**

*Boş ama yıkanmamış araç, **bitmiş ama yıkanmamış bir tencere** gibidir: yemeği bitse de içinde yakan bir şey kalmış olabilir.*

4.3.3 · KONTEYNER

Konteyner içinde ambalajlı yük

Ambalajlı yük konteynerde

yandan arkadan

- Araçta önde ve arkada **numarasız** turuncu plaka.
- Konteynerin **dört yanına** tehlike ikaz levhası.

⚠ DİKKAT EDİN

Kamyon kasasında ambalajlı yükte levha yoktur; ama aynı yük **konteynere** konursa konteynerin **dört yanı** levhalanır. Konteyner limana gitse de taşıma belgesi gerekir.

4.3.4 · FÜMİGASYON

İlaçlanmış yük üniteleri

TEHLİKE

Bu ünite [ilaç adı] ile fümige edilmiştir
Tarih: ... Saat: ...
Havalandırıldığı tarih: ...

İÇERİ GİRMEYİN

- Başka tehlikeli madde yoksa ünite **fümigasyon ikaz işaretiyle** işaretlenir.
- İşaret, üniteyi açacak kişinin göreceği yere, **açılan tüm kapılara** takılır.
- Yük boşaltılıp ünite **havalandırılınca** işaret sökülebilir.
- Başka tehlikeli madde de varsa araç ayrıca o maddeye göre işaretlenir.

⚠ DİKKAT EDİN

Fümigasyon gazı kokusuz olabilir. İşaretli bir kapıyı açmadan önce yetkiliye haber verin; havalandırma bitmeden **içeri girmeyin**.

ÖZET

Hangi yükte ne takılır?

Taşıma	Turuncu plaka	Levha
Muafiyetli	–	–
Ambalajlı	Önde, arkada **boş**	– (Sınıf 1 ve 7: iki yan + arka)
Konteynerde ambalajlı	Araçta önde, arkada **boş**	Konteynerin **4 yanı**
Dökme	Önde, arkada **numaralı**	İki yan + arka
Tank	Önde, arkada **numaralı**	İki yan + arka

EĞİTMEN NOTU

Yola çıkmadan önce aracın etrafında bir tur atın: plakalar temiz ve okunaklı mı, levhalar yükle uyumlu mu? Boşaltma sonrası temizlenen araçta levhaları sökmeyi unutmayın; boş araçta tehlike işareti yanlış alarm demektir.

SIRADAKİ ADIM

Çalışmaya devam edin

📚 SRC 5 Dijital Eğitim Rehberi
Diğer ünitelere geçmek için dokunun

📝 SRC 5 Deneme Sınavları
Kendinizi denemek için dokunun

💳 SRC 5 Fiyat Listesi
Temel, tank, Sınıf 1 ve Sınıf 7 ücretleri

YENİ ÜMİT SRC 5 KURSU

📍 **Yeni Ümit Kompleks, Mareşal Çakmak, Bağcılar Cd. No: 114 Giriş Kat, 34160 Güngören/İstanbul**

📞 **0 212 641 13 13**

💬 WhatsApp: **0 507 518 17 27**

EĞİTMEN NOTU

Bu üniteyi tamamladınız. Sınavda soru çıkan noktaları bir kez daha gözden geçirmenizi öneririz. Güvenli yolculuklar dileriz.